

TREND: MAAIEN OP BASIS VAN KWALITEITSKAARTEN

De kwaliteit van het maaisel bepaalt hoe het materiaal kan worden toegepast: als bodemverbeteraar of als grondstof voor biobased producten. Maar hoe weet een beheerder nou wat 'ie heeft? In Overijssel gaan ze maaien op basis van kwaliteitskaarten. Wordt dat de nieuwe trend?

Circulair terreinbeheer en kringlooplandbouw groeien naar elkaar toe. Logisch, want veel landbouwbodems kampen met een tekort aan organische stof. Maaisel afkomstig van bermen en watergangen kan – al dan niet bewerkt – een prima grondstof zijn om het organische stofgehalte van landbouwbodems te verbeteren. Maar dan moet de kwaliteitsborging van het toe te passen materiaal wel goed geregeld zijn. Niemand wil immers maaisel met daarin resten plastic of blikjes op zijn land.

Kringlopen in de praktijk

Het thema 'kwaliteitsborging' kwam eerder ook aan bod tijdens een thematische bijeenkomst over 'kringlopen in de praktijk' op 17 september 2019 in Radio Kootwijk. Er werd toen een relatie gelegd tussen 'gebiedsgerichte aanpak en kwaliteitsborging'. De discussies gingen over checklists, data en kwaliteitslabels. Een deelnemer zei: "Bij de provincie Overijssel zijn ze bezig met data-gestuurd maai-beheer. Sommige gemeentes hebben hun hele bermbeheer digitaal. De machinist die

maait heeft die gegevens op de tablet." Een ander vulde aan: "De stedendriehoek Apeldoorn-Zutphen-Deventer hebben een bermbeheerplan laten maken met een biomassaparagraaf. Daarin staat per berm beschreven wat de waarde is." Kortom: wie meer wil weten over maaien en kwaliteitsborging moet naar Overijssel en Gelderland.

Spoedcursus maaien

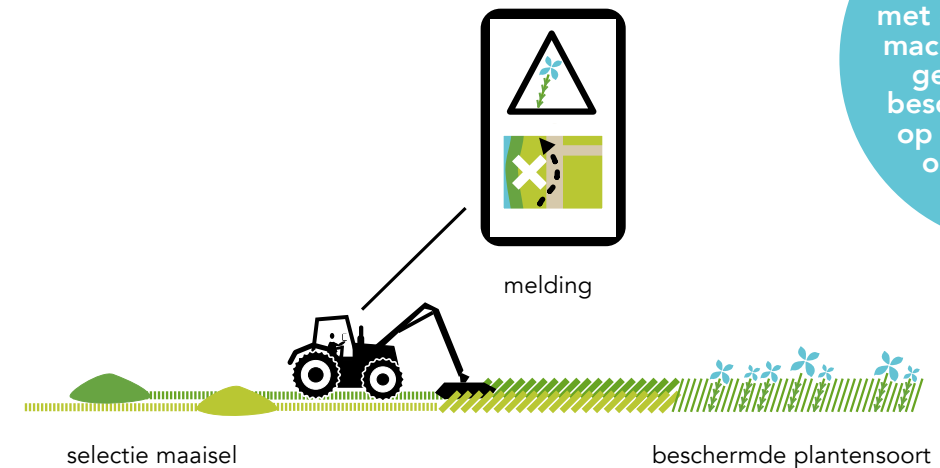
Tom Pikkemaat werkt bij het waterschap Vechtstromen. Hij zorgt ervoor dat het maaien van de watergangen in het beheergebied in goede banen wordt geleid. Opgeteld gaat het om zo'n 3500 kilometer aan watergangen, boordevol potentieel maaisel. Pikkemaat: "Omdat 95 procent van het maaien wordt uitgevoerd door aannemers, geeft het waterschap in het voorjaar -voor het groeiseizoen begint- eerst voorlichting. We leggen bijvoorbeeld uit wat er is veranderd in de regelgeving, en we geven aandachtspunten mee waar de aannemers op moeten letten bij de uitvoering van het werk. We hebben een paar bestekken voor maaien in een stedelijk gebied. In dat geval is de

aannemer verplicht om de waterloop voorafgaande aan het maaien te checken op rotzooi. Plastic moet er voor het maaien al uit.

Het maaien zelf gebeurt vervolgens met het onderhoud-beheersysteem GISRatio. Daarin staat precies welke watergangen er wanneer gemaaid moeten worden. Alle watergangen uit onze legger (register) staan in dat systeem, maar niet de slotjes die de boeren zelf beheren."

GISRatio-plus

Daar blijft het niet bij een planningssysteem alleen. Waterschap Vechtstromen heeft namelijk de ambitie om flora en fauna in het gebied te beschermen, en bedacht daarom een extra tool. Pikkemaat: "Het bijzondere aan onze manier van maaien is dat we GISRatio hebben uitgebreid met een extra module. Daarin staat aanvullende informatie over beschermde planten- en diersoorten, afkomstig uit de nationale databank flora en fauna (NDFF). Deze module is digitaal beschikbaar in de vorm van een abonnement. Het systeem vergelijkt alle maaimomenten in het jaar met de standplaats van beschermde

"De aannemer werkt sinds twee jaar met een tablet op zijn machine, met daarop gegevens van de beschermde soorten op de plek waar hij op dat moment maait."

soorten, om zo de conflictsituaties in beeld te krijgen. Vervolgens is het aan het waterschap om hier oplossingen voor te zoeken. De aannemer werkt sinds twee jaar met een tablet op zijn machine, met daarop gegevens van de beschermde soorten op de plek waar hij op dat moment maait."

Hij vervolgt: "We geven de aannemers vooraf ook instructies mee: wat moet je doen als je tijdens het maaien op een vogelnest stuit, of op een beschermde orchideesoort? Moet de aannemer dan stoppen met maaien, of in een ander seizoen/ periode gaan maaien? Het gaat immers vaak om verschillende belangen. De vraag is of het waterafvoerend vermogen van een watergang voorrang heeft op de bescherming van een plant of dier. Daarover moet het waterschap duidelijkheid geven."

Maaisel als grondstof

De vraag die opkomt is: laat GISRatio ook zien wat de kwaliteit van het maaisel in het gebied is, bijvoorbeeld om het materiaal te kunnen toepassen als grondstof? "Op dit moment hebben we nog geen methode om vooraf inzicht te hebben in de kwaliteit van het maaisel. We kijken in het veld wel of het maaisel van riet komt, of van een talud langs een kanaal, of dat het om waterplanten gaat. En die verschillende kwaliteiten maaisel proberen we zoveel mogelijk apart te houden. Dat is belangrijk, want in onze regio werken we met Biocompost. Dat is materiaal waar extra bacteriën en enzymen

worden toegevoegd waardoor er een goede bodemverbeteraar ontstaat. Het ene type maaisel heeft meer supplementen nodig dan het andere. Het gaat ook om inzicht in ziektes: we weten dat er in een bepaald gebied bruinrot zit, dus dat maaisel willen we ook apart houden want de akkerbouw is daar niet blij mee. Met andere woorden: we hebben wel inzicht in de kwaliteit van het maaisel, maar die kennis wordt (nog) niet ingevoerd in een GPS-systeem."

Provincie Overijssel start maaipilot

Ondertussen denkt de provincie Overijssel alvast verder vooruit. Binnenkort start daar een pilot over maaien. Wat gaat er concreet gebeuren? Laura van Vuurde: "We gaan de bermen langs onze provinciale wegen nog beter natuur-inclusief maaien. Daarvoor willen we een innovatief en heel precies GPS-systeem ontwikkelen. De data die daarbij verzameld worden gebruiken we als input voor de volgende maaibeurt. Voorbeeld: we kunnen stukken gras overslaan omdat dat beter is voor insecten. Of we besluiten om juist extra te maaien en het maaisel af te voeren. Daardoor kan de bodem versralen en vergroten we de soortenrijkdom. Hoe meer verschillende planten, hoe meer spreiding van de bloeiperiodes, en dus hoe langer er nectar beschikbaar is voor insecten. Daarbij komt dat iedere insectensoort eigen voorkeuren voor de planten heeft."

Speciale software

Ze vervolgt: "Daarnaast willen we voor deze pilot software laten ontwikkelen die de kwaliteit van het maaisel kan beoordelen, onder andere op basis van vuildetectie. Het streven is om het maaisel dat vrijkomt te gebruiken als grondstof om biobased producten te maken, of als bodemverbeteraar in de landbouw. We laten ook onderzoeken of software invasieve exoten kan herkennen, zoals Japanse duizendknoop en de Reuze berenklauw. Op die manier kan dit maaisel apart worden afgevoerd of bewust worden overgeslagen tijdens het maaien. Of dit lukt zal allemaal nog duidelijk worden in de ontwikkelfase van de software. In oktober is de uitvraag voor deze innovatie op de markt gezet." Met andere woorden: wordt vervolgd...∞